

Datum **20 november 2016**
Onderwerp **Mogelijkheden aanpassing Eigen Bijdrage**
Nummer **T16.08807**

Afdeling
Economische & Maatschappelijke
Ontwikkeling
Martijn de Koning
Telefoon
(010) 800 46 41
E-mail
martijn.de.koning@lansingerland

Samenvatting

Deze notitie bevat een verkenning naar de achtergronden, mogelijke aanpassingen en een advies over het aanpassen van de eigen bijdrage regeling van de Wmo-voorzieningen. Op basis van het beeld uit het onderzoek identificeren wij vier doelgroepen die extra aandacht verdienen. Hieraan koppelen wij vier mogelijke aanpassingen die de lastendruk door de eigen bijdrage op deze groepen verlagen.

1. Aanleiding

Bij het verstrekken van maatwerkvoorzieningen binnen de Wmo wordt in Lansingerland voor alle voorzieningen een eigen bijdrage (hierna: EB) opgelegd. De inwoner betaalt hierbij zelf een deel van de kosten van bijvoorbeeld huishoudelijke ondersteuning, begeleiding en dagbesteding. Er bestaan, zowel landelijk als in onze gemeente, zorgen dat cliënten de voor hen noodzakelijke Wmo-voorzieningen opzeggen vanwege de hoogte van de eigen bijdrage. Het opzeggen van deze voorzieningen kan een maatschappelijk probleem vormen als de betreffende inwoners niet in staat blijken het wegvallen van deze voorzieningen zelf op te vangen of alternatieven te regelen. In deze memo geven wij een beeld van de achtergronden van de eigen bijdrage en brengen wij de wenselijkheid van mogelijke aanpassingen in beeld.

In paragraaf 2 gaan wij kort in op de algemene systematiek van de EB. In paragraaf 3 brengen we de mutaties in het gebruik van Wmo-voorzieningen in beeld, waarna wij in paragraaf 4 verschillende aanpassingen in beeld brengen. In paragraaf 5 onderzoeken wij de doelgroep van de Wmo-voorzieningen. Op basis hiervan doen wij in paragraaf 6 een voorstel voor mogelijke aanpassingen.

2. Berekeningssystematiek Eigen Bijdrage

2.1 LANDELIJK BELEID

Het beleidsmatige kader van de eigen bijdrage is landelijk vastgelegd in de Wmo. Hierin wordt de berekeningssystematiek vastgelegd waarin is afgesproken dat de hoogte van de EB maatwerk is.

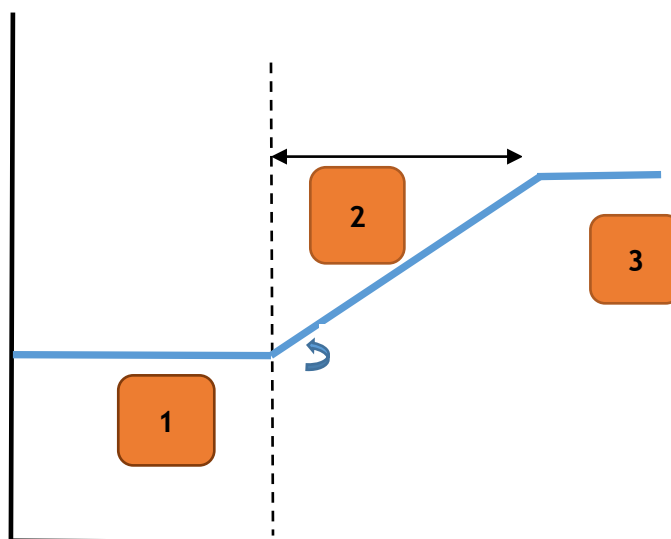
Per huishouden is de hoogte van de EB afhankelijk van vijf criteria:

- a) hoogte van het jaarinkomen (gebaseerd op twee jaar voorafgaand aan het jaar waarin de beschikking is afgegeven);

- b) samenstelling van het huishouden;
- c) leeftijd;
- d) kostprijs van de maatwerkvoorziening.
- e) 8 procent van het deel van het vermogen boven het eventuele heffingsvrije vermogen.

De figuur hiernaast geeft grafisch de wijze weer waarop de EB tot stand komt. Hierin kunnen wij 3 groepen onderscheiden:

1. **Minimale EB:** huishoudens een inkomen onder nader vast te stellen bedrag ('startpunt inkomensafhankelijk deel') betalen een vaste, minimale EB (voor hen dus maximaal).
2. **Inkomensafhankelijke EB:** Huishoudens met een inkomen boven het hierboven genoemde bedrag betalen een EB die afhankelijk is van hun inkomen.
3. **Maximale EB:** De gerekende EB is nooit hoger dan de kostprijs. De maximale EB die huishoudens met een (zeer) hoog inkomen betalen is hierdoor gelijk aan de kostprijs.

In paragraaf 4 gaan wij nader in op deze figuur en de mogelijkheden om aan de hand hiervan de hoogte van de EB te beïnvloeden.

Jaarlijks publiceert het ministerie van VWS de maximale waarden van de parameters van deze systematiek. Tijdens het opstellen van het voorliggende advies werd bekend dat het kabinet met ingang van 2017 een aantal maatregelen doorvoert om met name chronisch zieken financieel tegemoet te komen. Deze maatregelen en de gevolgen hiervan lichten wij in paragraaf 3.2 toe.

2.2 LOKALE BELEIDSVRIJHEID

Het Rijk bepaalt dus op landelijk niveau de berekeningssystematiek en de maximale hoogte van de Eigen Bijdrage. Het staat gemeenten echter vrij om hiervan af te wijken, op voorwaarde dat het landelijke maximum niet overschreden wordt. Diverse gemeenten in onze regio zijn hier inmiddels toe overgegaan. Zo besloten de Drechtsteden eind mei 2016 de eigen bijdrage te schrappen voor inwoners die een beroep doen op individuele begeleiding of groepsbegeleiding. Ook andere gemeenten hebben hun beleid inmiddels aangepast.

In Lansingerland hebben wij in de verordening en beleidsregels Sociaal Domein vastgesteld dat de bedragen en percentages die gelden voor een bijdrage in de kosten gelijk zijn aan de maximumbedragen en percentages opgenomen in het uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

In de gemeente Lansingerland leidt toepassing van het schema op de vorige pagina tot de onderstaande maximale EB voor verschillende huishoudentypen (per periode van 4 weken):

Tabel 1: maximale periodebijdrage EB (per 4 weken) voor verschillende typen huishoudens, 2016

belastbaar loon	toelichting	65+, 1 P HH	65+, MP HH	65-, 1P HH	65+, MP HH
€ 15.000	bijstandsniveau	€ 19,40	€ 27,80	€ 19,40	€ 27,80
€ 25.000	ca. 1,7* bijstand	€ 113,01	€ 27,80	€ 48,41	€ 46,56
€ 36.000	ca. modaal	€ 239,93	€ 118,07	€ 175,33	€ 173,48
€ 54.000	ca. 1,5* modaal	€ 447,63	€ 325,76	€ 383,02	€ 381,18
€ 100.000	ca. 3* modaal	€ 978,40	€ 856,53	€ 913,79	€ 911,95

3. ONTWIKKELINGEN 2015-17

3.1 WIJZIGINGEN IN 2015/16

Sinds 1 januari 2015 zijn er diverse wijzigingen doorgevoerd binnen de Wmo die geleid hebben tot een verhoging van de EB van verschillende groepen cliënten:

- Voor de voorziening begeleiding werd vóór 1 januari 2015 (onder de AWBZ) een laag uurtarief gehanteerd. Deze tarieven zijn verhoogd van € 14,20/€ 16,40 (begeleiding/begeleiding specialistisch) verhoogd naar € 45,00/€ 61,50. Voor de cliënten die reeds voor 1 januari van deze voorziening gebruik maakten werd in 2015 (of tot het einde van de indicatie/herindicatie) in het kader van overgangsrecht nog het oude tarief gerekend. Met ingang van 1 januari 2016 betalen alle cliënten het nieuwe, hogere tarief.
- Ook voor huishoudelijke ondersteuning wordt voor sommige cliënten nu een hogere eigen bijdrage gevraagd. Met de overgang naar resultaatfinanciering, wordt standaard een tarief van € 185,11 per vier weken in rekening gebracht. Voorheen werd op basis van uren gerekend en ging men uit van € 14,40 per uur. Mensen die nu minder uren krijgen, betalen nu alsnog de vaste eigen bijdrage over het gehele periodetarief.
- Door de afschaffing van een aantal regelingen voor met name chronisch zieken (waaronder de WTCG) zijn inwoners met een beperking er in de afgelopen jaren al fors op achteruit gegaan. De ASD heeft onze aandacht gevraagd voor het 'stapelen' van negatieve inkomenseffecten.

3.2 WIJZIGINGEN PER 2017

Op 5 oktober 2016 heeft de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport maatregelen aangekondigd om eenverdiener-huishoudens waarbij één van de partners chronisch ziek is financieel tegemoet te komen. Hiertoe heeft het kabinet besloten tot het aanpassen van de grondslagen voor de berekening van de eigen bijdrage per 1 januari 2017 aan te passen zoals aangegeven in tabel 2.

Tabel 2: Rijkswijzigingen in de grondslagen van de EB 2016-2017

Huishouden		Max. periodebijdrage	inkomen	Marginaal tarief
Eenpersoons, niet AOW-gerechtigd	2016	€ 19,40	€ 22.486	15,0%
	2017	€ 17,50	€ 22.632	12,5%
Eenpersoons, wel AOW-gerechtigd	2016	€ 19,40	€ 16.887	15,0%
	2017	€ 17,50	€ 17.033	12,5%
Meerpersoons, niet AOW-gerechtigd	2016	€ 27,80	€ 28.177	15,0%
	2017	€ 0,00	€ 35.000	12,5%
Meerpersoons, wel AOW-gerechtigd	2016	€ 27,80	€ 23.374	15,0%
	2017	€ 17,50	€ 23.525	12,5%

De Staatssecretaris motiveert de bovenstaande wijzigingen als volgt:

‘De kans dat eenverdiener huishoudens waarbij één van de partners chronisch ziek is ondersteuning ontvangt vanuit de Wmo is relatief groot. Voor ongeveer 12.000 niet AOW-gerechtigde meerpersoonshuishoudens leidt de maatregel tot een aanzienlijke verlaging van eigen bijdrage voor Wmo-ondersteuning. Van deze groep betalen huishoudens tot een inkomen tot € 35.000 zelfs geen eigen bijdragen meer. Ook de andere huishoudentypen profiteren, waardoor in totaal circa 290.000 huishoudens in meer of mindere mate profijt zullen hebben. Dit betekent dat de landelijk vastgelegde maximale waarden van de parameters binnen de eigen bijdragesystematiek van de Wmo die jaarlijks door VWS worden gepubliceerd, per 2017 in het voordeel van cliënten zullen worden aangepast. Deze maatregel is van invloed op alle huishoudens die een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening op grond van de Wmo 2015 betalen, maar in grotere mate voor meerpersoons-huishoudens onder de AOW-leeftijd.’

Gemeenten worden gecompenseerd voor de lagere opbrengsten die zij door deze beleidswijziging maximaal in rekening mogen brengen. Het gaat hierbij landelijk om een om een structureel bedrag van € 50.000.000,-. Dit bedrag wordt toegevoegd aan het gemeentefonds en wordt verdeeld via de integratie-uitkering Sociaal domein.

Het bovenstaande houdt in dat ook gemeenten worden gecompenseerd die de waarden van de parameters reeds in het voordeel van de cliënt hebben aangepast, voor bepaalde cliënten geen bijdrage vragen voor een maatwerkvoorziening en pgb en gemeenten die de eigen bijdragen met terugwerkende kracht voor alle huishoudens hebben kwijtgescholden.

3.3 BEËINDIGINGEN 2015

In de onderstaande tabel hebben wij de aanleiding voor alle beëindigde indicaties weergegeven voor het kalenderjaar 2015. Over 2016 zijn nog geen betrouwbare gegevens beschikbaar.

Tabel 3: beëindigingen Wmo voorzieningen 2015

	2015
totaal beëindigingen, waarvan:	124
<i>Te hoge eigen bijdrage</i>	25
<i>Eigen verzoek/alternatief gevonden</i>	22
<i>Naar zorginstelling/overleden</i>	50
<i>Overige reden</i>	27

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat in 2015 er 25 indicaties beëindigd zijn met als expliciete reden de te hoge eigen bijdrage. Hiernaast is het mogelijk dat een deel van de beëindigingen die hier geclassificeerd zijn als ‘*eigen verzoek/alternatief gevonden*’ en ‘*overige reden*’ terug te voeren zijn op de hoogte van de eigen bijdrage.

Uit de bovenstaande cijfers blijft dus dat de eigen bijdrage bij 20%-60% van de opzeggingen een (hoofd)rol speelt. Of dit veel is, is bij gebrek aan inzicht in landelijke cijfers niet te zeggen. Ook geeft het aantal opzeggingen geen beeld van de mate waarin in deze zaken sprake is van zorgmijding of van substitutie door alternatieve voorzieningen (bijvoorbeeld mantelzorg of private dienstverleners). We kunnen wel uitsluiten dat deze opzeggingen zorg betroffen die feitelijk niet noodzakelijk was: deze noodzaak is immers vastgelegd bij de indicatiestelling. Momenteel voert het CBS een onderzoek uit naar de samenhang tussen de hoogte van de eigen bijdrage en zorgmijding.

Een nuttige toevoeging bij het duiden van de noodzaak tot beleidsaanpassing zou een koppeling met de inkomens van de betreffende huishoudens vormen. Vanwege privacywetgeving kan dit verband echter niet gelegd worden.

Privacywetgeving

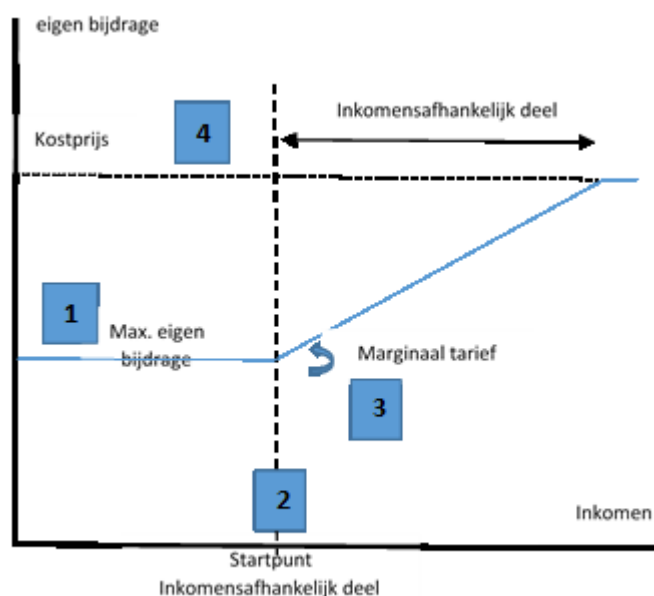
Zoals wij in paragraaf 2 aangeven is de eigen bijdrage afhankelijk van de combinatie tussen a) genoten zorg b) inkomen en c) huishoudenssamenstelling. Hierdoor is ieder huishouden uniek. De berekening en afrekening van de EB vindt plaats via het CAK. Op basis van privacywetgeving mag het CAK ons geen overzichten geven met de koppelingen tussen van de drie genoemde bepalingen. Wij hebben hierdoor wel zicht op de afzonderlijke elementen, maar niet over de samenhang hiertussen. Dit maakt dat wij niet in alle gevallen beschikken over de informatie die wij zouden willen (bijvoorbeeld: is er een verbinding tussen huishoudens die de zorg opzeggen en hun inkomen?). Hiernaast is het ook niet geheel mogelijk om de effecten van aanpassingen in beeld te brengen. Wij komen hier in het vervolg van deze notitie op terug.

4. MOGELIJKE AANPASSINGEN

De wet biedt gemeenten verschillende mogelijkheden om bij de opbouw en de hoogte van de hoogte van de EB af te wijken van het basiskader. Deze mogelijkheden zijn in de figuur hiernaast weergegeven:

1. Maximale eigen bijdrage verlagen;
2. Inkomensdrempel verhogen;
3. Het marginale tarief wijzigen;
4. Kostprijs aanpassen;
5. Afschaffen eigen bijdrage.

In de volgende paragrafen gaan wij in op de verschillende mogelijkheden die de hierboven genoemde vier mogelijkheden bieden om afwijkend beleid vast te stellen ten opzichte van de huidige situatie. Deze wijzigingen kunnen, na vaststelling door de gemeente, allen eenvoudig geïmplementeerd worden door aan het CAK de afwijkende parameters door te geven.

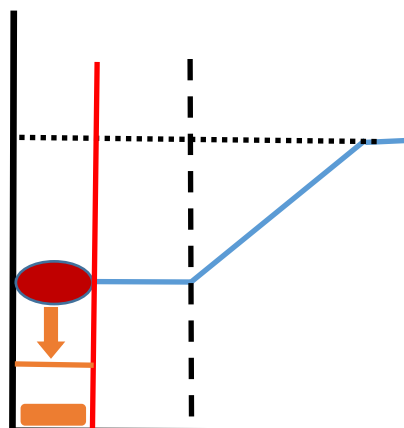

4.1 MAXIMALE EB VERLAGEN VOOR MINIMA

Het geheel of gedeeltelijk kwijtschelden van de eigen bijdrage voor specifieke groepen wordt relatief veel gebruikt. Circa 25% van de gemeenten in Nederland scheldt de eigen bijdrage helemaal kwijt voor specifieke groepen of voor voorzieningen. Culemborg brengt bijvoorbeeld sinds januari voor haar inwoners met een inkomen tot 120 procent van de bijstandsnorm geen eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen in rekening.

Effect:

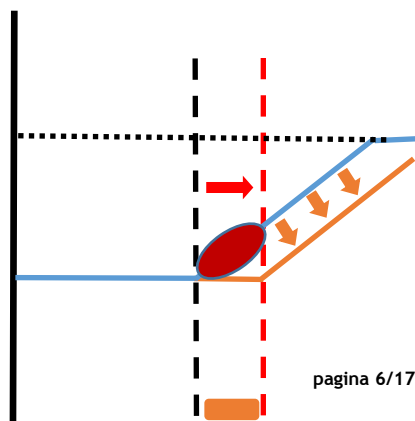
Vooral de lagere inkomens hebben hier baat bij.

4.2 INKOMENSDEMPSEL VERHOGEN

Door het verhogen van de inkomensdrempel betaalt een grotere groep inwoners de laagste maximale periodebijdrage. In de figuur hiernaast is deze maatregel (in rood) en het gevolg hiervan op de hoogte van de eigen bijdrage voor verschillende inkomenscategorieën (in oranje) schematisch weergegeven.

Effect:

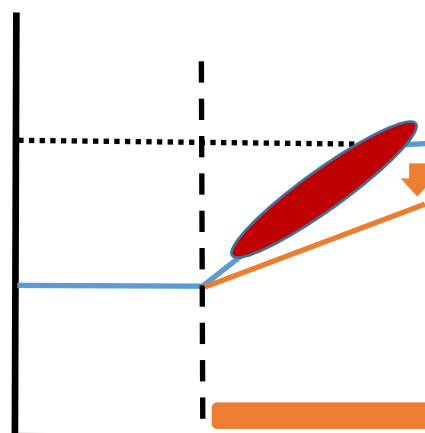
Vooral huishoudens met een inkomen net boven de huidig vastgestelde startpunten profiteren hiervan.

4.3 MARGINAAL TARIEF WIJZIGEN

Het marginaal tarief is een percentage dat bepaalt hoe snel de maximale periodebijdrage stijgt naarmate het inkomen omhoog gaat. Het verlagen van dit percentage zorgt ervoor dat de stijging van de eigen bijdrage afvlakt.

Effect:

Vooral de midden- en hogere inkomens hebben hier financieel baat bij.

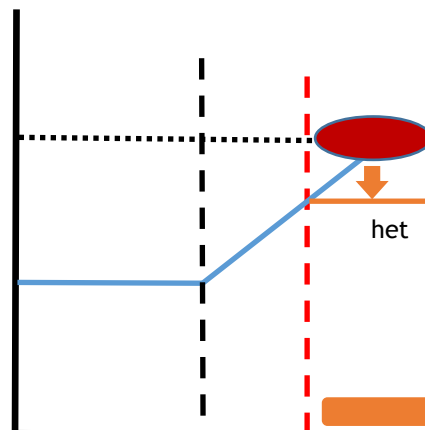

4.4 KOSTPRIJS AANPASSEN

Voor het verlagen van de kostprijs onderscheiden wij drie mogelijke scenario's: een uniforme verlaging, verschillende (uur)tarieven gelijkstellen en een maximum stellen aan de doorrekening van de EB. Door alle drie de scenario's wordt de maximaal in rekening gebrachte EB verlaagd, zoals weergegeven in de figuur hiernaast. De precieze effecten hiervan is afhankelijk van de gekozen omvang en invulling van het gekozen scenario.

A. VERLAGING DOORGEVEN TARIEVEN

Bij een uniforme verlaging van de tarieven geven wij aan CAK niet de werkelijke tarieven waarvoor wij de zorg hebben ingekocht door, maar slechts een deel van deze kosten. Dit is een relatief veelgebruikt instrument: zo'n 33 procent van de Nederlandse gemeenten geeft aan het CAK lagere uurtarieven door dan de kostprijs.

Naast de bovenstaande algemene verlaging is het ook mogelijk om voor bepaalde doelgroepen (bijvoorbeeld mensen met een inkomen tot 130 procent van de bijstandsnorm) of specifieke producten de kostprijs die wij aan het CAK doorgeven te verlagen.

Effect:

Dit is afhankelijk van de gekozen invulling.

B. GELIJKSTELLING VERSCHILLENDE (UUR)TARIEVEN

Een alternatief of aanvulling op de uniforme verlaagstelling is het gelijkstellen van alle uurtarieven. In de huidige situatie maken wij bij een aantal producten onderscheid tussen een basis- en een specialistisch uurtarief. Dit specialistische uurtarief wordt gerekend voor mensen met een zwaardere indicatie die dus zwaardere zorg nodig hebben. Dat betekent bijvoorbeeld

dat mensen die een psychiatrische beperking hebben vaak meer betalen dan mensen die bijvoorbeeld somatische problematiek hebben. Wanneer je deze tarieven gelijk stelt worden mensen met bijvoorbeeld psychiatrische problematiek niet meer extra benadeeld.

Effect:

Vooraf cliënten met een zwaardere indicatie (de *'zwakste schouders'*) hebben hier baat bij.

C. MAXIMUM TARIEF INSTELLEN

Een derde mogelijkheid om de voor de verlaging van de tarieven is het instellen van een maximale hoogte van de EB die wij doorrekenen. In het wettelijke kader (zoals toegelicht in paragraaf 2) wordt het maximum voor (zeer) hoge inkomens bepaald door de kostprijs van de producten. Dit leidt ertoe dat huishoudens met een hoog inkomen en een hoge zorgbehoefte een erg hoge EB betalen. Door de maximaal doorgerekend EB te maximeren wordt dit beperkt.

Effect:

Vooraf de midden- en hogere inkomens hebben hier baat bij.

4.5 AFSCHAFFEN EIGEN BIJDRAGE

De meest verregaande aanpassing is het geheel afschaffen van de EB voor een of meer voorzieningen van de Wmo. De Drechtsteden hebben bijvoorbeeld in juni 2016 besloten om de EB af te schaffen voor de voorzieningen individuele begeleiding en dagbesteding (maar niet voor huishoudelijke ondersteuning).

4.6 KOSTEN

In paragraaf 6 schetsen wij een beeld van de financiële effecten op de inkomsten die wij in het kader van de EB ontvangen voor een aantal van de hierboven genoemde maatregelen die wij passend achten in Lansingerland.

Bij het in beeld brengen van deze financiële gevolgen kijken wij overigens alleen naar de inkomsten die wij via de EB ontvangen. Dit is slechts een beperkt gedeelte van de totale kosten van de geleverde zorg (in 2015 werd ongeveer 1/3 van de kostprijs doorgerekend aan de gebruikers). Hierdoor kan het zijn dat de werkelijke kosten van het wijzigen van de EB groter zijn. Indien door de voorgestelde aanpassingen bijvoorbeeld meer mensen gebruik gaan maken van de voorzieningen van de Wmo ('aanzuigende werking') leidt dit tot extra kosten. Deze kunnen op dit moment echter niet gekwantificeerd worden.

5. Kenmerken cliënten

Om een goed onderbouwde inventarisatie te maken van de gevolgen van de in paragraaf 4 genoemde aanpassingsmogelijkheden is het van belang om een beeld te hebben van de mensen die gebruik maken van de Wmo in onze gemeente. In de onderstaande tabel is daarom een 'foto' weergegeven van het aantal lopende indicaties en zorgsoort per 1 november 2016.

Tabel 4: aantal lopende indicaties WMO op 1 november 2016 (bron: GWS)

Huishoudenstype ¹	HO	HO+	BGI basis	BGI spec.	BGG basis	BGG spec.
Een/meerpersoons, <u>niet</u> AOW-gerechtigd	66	21	50	69	20	8
Een/meerpersoons, <u>wel</u> AOW-gerechtigd	407	23	5	11	4	29
Totaal indicaties (731)	473	44	55	80	24	37

Om de noodzaak voor, en de effecten van, aanpassingen ten aanzien van de Eigen Bijdrage te bepalen is het natuurlijk met name relevant om een verbinding te leggen tussen inkomen en kostprijs van de genoten zorg. Zoals wij op pagina 4 aangaven is het vanwege privacywetgeving niet mogelijk is om een directe verbinding tussen deze twee onderwerpen te leggen. Om toch een beeld te schetsen van de doelgroep gaan wij in de volgende paragrafen achtereenvolgens in op de inkomensverdeling (5.1), de eigen bijdrage (5.2) en de huishoudenssamenstelling (5.3) van Wmo-cliënten. Op basis hiervan vormen wij ons op indirecte wijze een beeld van de samenstelling van de doelgroep en de gevolgen van eventuele aanpassingen.

5.1 INKOMEN CLIËNTEN

Uit de meest recente rapportages van het CAK kan de onderstaande verdeling van de inkomenscategorieën van cliënten die gebruik maken van hulpmiddelen en/of voorzieningen gedestilleerd worden. Er is geen reden om aan te nemen dat de inkomens van het gehele Wmo-bestand (dus inclusief huishoudelijke ondersteuning) hier significant van afwijkt.

Tabel 5: inkomensverdeling cliënten H&V medio 2016 (bron: Wmo-monitor)

belastbaar loon (bruto per jaar)	percentage	cumulatief
Minder dan € 15.000	25%	25%
€ 15.000 - € 22.500	33%	58%
€ 22.500 - € 30.000	18%	76%
€ 30.000 - € 35.000	6%	82%
€ 35.000 - € 50.000	8%	90%
Meer dan € 50.000	10%	100%

Op basis van de bovenstaande bevindingen trekken wij de volgende conclusies:

Circa **60%** van de cliënten heeft een inkomen **lager dan € 22.500,-**
 Circa **30%** van de cliënten heeft een inkomen **tussen € 22.500,- en € 50.000,-**
 Circa **10%** van de cliënten heeft een inkomen **hoger dan € 50.000,-**

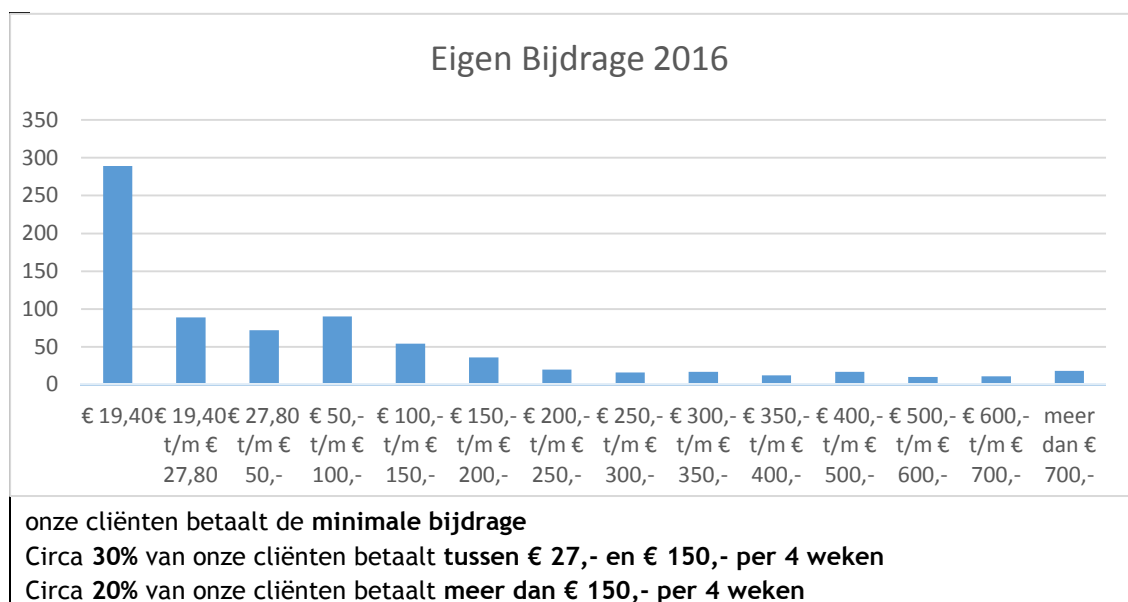
5.2 EIGEN BIJDRAGE

¹ Op basis van de bij ons beschikbare gegevens kunnen wij geen onderscheid maken tussen een- en meerpersoons huishoudens

In de onderstaande tabel (afkomstig van het CAK) is de verdeling van de eigen bijdrage voor Lansingerlandse cliënten weergegeven.

Tabel 6: inkomensverdeling cliënten H&V medio 2016 (bron: Wmo-monitor)

EB (per 4 weken)	percentage	cumulatief
€ 19,40	38%	38%
€ 19,40 t/m € 27,80	12%	50%
€ 27,80 t/m € 50,-	10%	60%
€ 50,- t/m € 100,-	12%	72%
€ 100,- t/m € 150,-	7%	79%
€ 150,- t/m € 200,-	5%	84%
€ 200,- t/m € 250,-	3%	87%
€ 250,- t/m € 300,-	2%	89%
€ 300,- t/m € 350,-	2%	91%
€ 350,- t/m € 400,-	2%	93%
€ 400,- t/m € 500,-	2%	95%
€ 500,- t/m € 600,-	1%	96%
€ 600,- t/m € 700,-	1%	97%
meer dan € 700,-	2%	100%

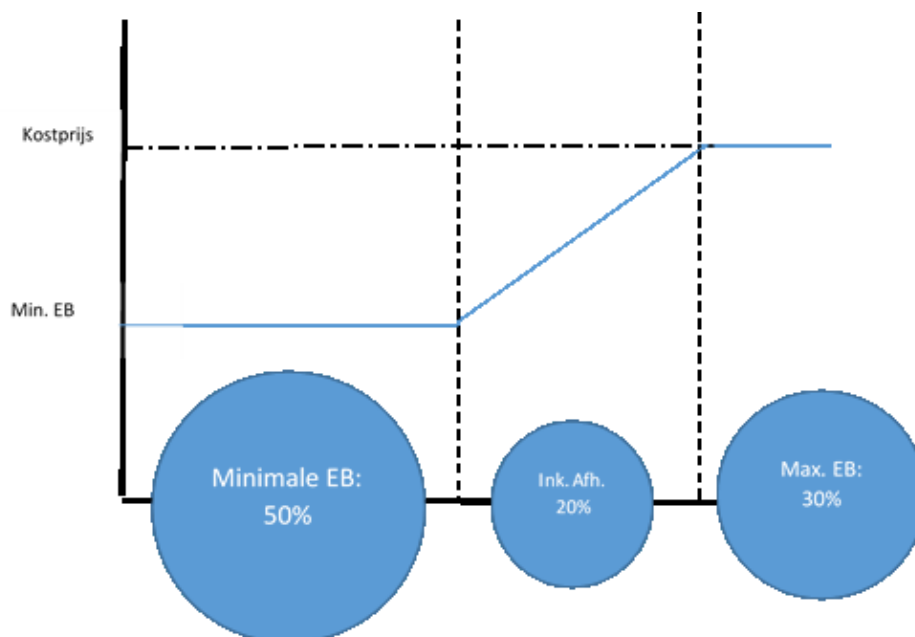
5.3 HUISHOUDENSSAMENSTELLING

In de onderstaande tabel is de landelijke samenstelling van alle gebruikers van Wmo-voorzieningen weergegeven.

Tabel 7: Landelijke verdeling huishoudens (Bron: SEO)

leeftijd	Huishouden	Inkomen <u>onder</u> startpunt	Inkomen <u>boven</u> startpunt	totaal
65+	Eenpersoons	25%	28%	53%
65-	Eenpersoons	15%	8%	23%
65+	Meerpersoons	6%	12%	18%
65-	Meerpersoons	1%	5%	6%
	totaal	47%	53%	100%

Voorts blijkt uit informatie van het CAK blijkt dat 80% van alle Wmo gebruikers in 2015 al de minimale en/of maximale eigen bijdrage betaalde. Dit leidt tot de onderstaande indicatieve verdeling van de EB.

Circa **70%** van de cliënten is **65+'er**
 Circa **75%** van de cliënten **woont alleen**
 Circa **30%** van de cliënten **betaalt de kostprijs**

5.4 AANDACHTSGROEPEN

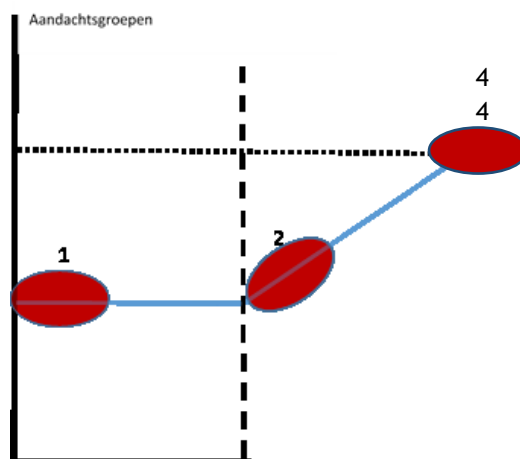
De voorgaande paragrafen geven geen absoluut beeld van de samenstelling van de Wmo-clënten in onze gemeente. Wel helpt deze verkenning ons om een beeld te schetsen van de omvang en samenstelling van de gebruikers van de voorzieningen. Het is evident dat het merendeel van

deze cliënten op het gebied van inkomen tot de meest kwetsbare groepen in Lansingerland behoren.

Wij definiëren vijf groepen die extra aandacht verdienen:

1. Huishoudens met een zeer laag inkomen (< € 15.000,- per jaar). Hieronder vallen bijvoorbeeld alleenstaande ouderen met alleen AOW. De kwetsbare inkomenspositie van deze groep is op zichzelf al voldoende om hier extra aandacht aan te besteden.
2. Huishoudens met een laag tot modaal inkomen (€ 17.000,- tot € 30.000,- per jaar). Deze huishoudens vallen (afhankelijk van de huishoudenssamenstelling) net binnen het inkomensafhankelijke gedeelte van de EB terwijl hun inkomen relatief laag blijft. In combinatie met andere problemen, bijvoorbeeld schulden of hoge lasten, kan dit tot financiële spanningen leiden.
3. Cliënten met een specialistische indicatie. Deze cliënten hebben een relatief ernstige hulpvraag en betalen hiervoor door het hanteren van een hoger uurtarief in voorkomende gevallen ook nog een relatief hoge EB.
4. Cliënten met een combinatie van een hoge zorgbehoefte en een hoog inkomen. Hoewel deze groep waarschijnlijk niet in financiële problemen komt door de hoogte van de EB, kan dit wel leiden tot zorgmijding (opzeggen van zorg wegens te hoge kostperceptie).
5. Eenverdiener-huishoudens waarbij één van de partners chronisch ziek is. Zoals beschreven onder paragraaf 3.2 is het gewijzigde beleid vanuit het Rijk met ingang van 1 januari 2017 vooral op deze groep gericht. Extra lokale maatregelen achten wij voor deze groep dan ook niet noodzakelijk.

In de figuur hiernaast zijn de aandachtsgroepen 1, 2 en 4 aangegeven in het schema van de EB. De aandachtsgroepen 3 en 5 kunnen zich overal op de curve bevinden en zijn om deze reden niet aangegeven.

6. Voorgestelde aanpassingen

Op basis van de in paragraaf 5.4 geïdentificeerde aandachtsgroepen stellen wij vier aanpassingen voor. Deze voorgestelde aanpassingen komen bovenop de door het Rijk aangekondigde aanpassingen, zoals omschreven in paragraaf 3.2

A. Verlagen maximale EB bijdrage minima (verlagen tot € 15.000,-)

Door het verlagen van de maximale eigen bijdrage voor huishoudens met een zeer laag inkomen (maximaal € 15.000,-) ontlasten wij de in financiële zin meest kwetsbare groep huishoudens in onze gemeente. Wij stellen voor om voor deze groep de maximale EB te verlagen met 25%.

B. Inkomensdrempel verhogen (+25%)

Door de inkomensdrempel te verhogen met 25% ontlasten wij met name de huishoudens met een inkomen dat nu net boven het startpunt van de inkomensafhankelijke bijdrage zit (aandachtgroep 2)

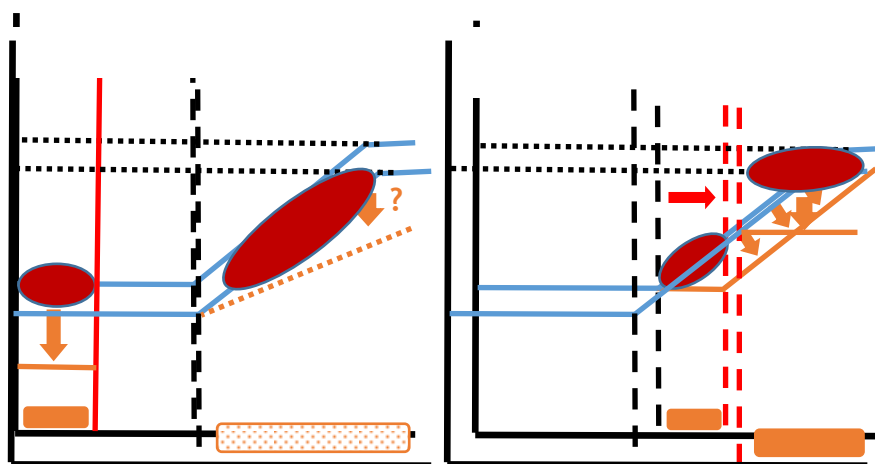
C. Gelijktellen uurtarieven

De uurtarieven die wij betalen voor Huishoudelijke Ondersteuning (HO) en Begeleiding Individueel (BGI) en Begeleiding Groep (BGG) verschillen onderling. Het effect van deze maatregel is dat huishoudens met een zwaardere zorgindicatie meer betalen dan mensen met een lichtere zorg ('de zwakste schouders dragen de zwaarste lasten'). Wij stellen voor om deze tarieven gelijk te trekken. Hiernaast stellen wij voor het basistarief voor HO te verlagen.

D. Maximaliseren EB (maximaal € 500,- per 4 weken)

Uit de cijfers van het CAK uit paragraaf 5.2 (pagina 9) blijkt dat er een beperkt aantal huishoudens (39) een zeer hoge EB betaald. Wij vinden het redelijk om hier een maximum aan te stellen.

Deze aanpassingen zijn hieronder schematisch weergegeven.

In het vervolg van deze memo gaan wij nader in op de vorm, effecten en gevolgen van de bovenstaande aanpassingen.

KADER: UITNUTTINGSPERCENTAGE

Bij het bepalen van de (financiële) effecten van de bovenstaande aanpassingen is het uitnuttingspercentage van belang. In de praktijk signaleren wij dat cliënten niet van alle geïndiceerde hulp daadwerkelijk gebruik maken. Hierdoor ligt het daadwerkelijke zorggebruik, en hiermee zowel de kostprijs als de in rekening gebrachte EB, lager dan waar wij op basis van de indicaties vanuit zouden gaan. Om deze reden hanteren wij bij het vaststellen van de kosten een correctiefactor (hierna: CF) op basis van de uitnutting.

Het actuele uitnuttingspercentage ligt bij Begeleiding op circa 50%, bij Huishoudelijke Ondersteuning op bijna 100%. Wij voeren nog nader onderzoek uit naar de achtergronden van dit beperkte uitnuttingspercentage. In de onderstaande tabel zijn de resulterende correctiefactoren weergegeven.

	% kosten	correctiefactor (CF) uitnutting
Huishoudelijke Ondersteuning	55%	1,0
Begeleiding	43%	0,5
	100%	0,77

6.1 EFFECTEN & KOSTEN AANPASSINGEN

A. Verlagen maximale EB bijdrage minima (75%, tot € 15.000,-)

In de onderstaande tabel is de maximale EB voor 2016, 2017 en het voorstel voor aanpassing van het lokale beleid voor huishoudens met een inkomen tot € 15.000,- weergegeven.

Tabel 8: voorstel verlaging maximale EB minima

	65+, 1P HH	65+, MP HH	65-, 1P HH	65-, MP HH
2016	€ 19,40	€ 27,60	€ 19,40	€ 27,60
2017	€ 17,50	€ 17,50	€ 17,50	€ 0,00
Voorstel	€ 13,13			€ 0,00

In paragraaf 5.1 constateerden wij dat naar schatting 25% van de cliënten die ondersteuning in het kader van de Wmo ontvangen binnen deze (zeer) lage inkomensgroep vallen. In Lansingerland gaat het dan om circa 190 huishoudens.

Omdat wij wegens privacywetgeving geen zicht hebben op de precieze samenstelling van huishoudens binnen ons cliëntenbestand, berekenen wij de gevolgen van het rijks- en het lokale beleid op basis van een gewogen gemiddelde² van de doelgroep. In de onderstaande tabel is op basis hiervan een raming gemaakt van de verminderde inkomsten door de aanpassingen.

Tabel 9: financiële gevolgen voorstel verlaging maximale EB minima

	Gem. EB	Verminderde inkomsten	opmerking
2016	€ 21,86	-	
2017	€ 14,88	€ 17.000,-	Gecompenseerd via AU
Voorstel	€ 11,16	€ 9.000,-	Kosten voorgestelde aanpassing

B. Inkomensdrempel verhogen (+25%)

In de onderstaande tabel zijn de inkomensdrempels voor 2016, 2017 en het voorstel voor aanpassing van ons lokale beleid weergegeven.

Tabel 10: voorstel verhoging inkomensdrempel

	65+, 1P HH	65+, MP HH	65-, 1P HH	65-, MP HH
2016	€ 16.887,-	€ 23.374,-	€ 22.486,-	€ 28.177,-
2017	€ 17.033,-	€ 23.525,-	€ 22.636,-	€ 35.000,-
Voorstel	€ 21.109,-	€ 29.218,-	€ 28.108,-	€ 35.000,-

² Op basis van landelijke gegevens gaan wij ervan uit dat 70% hiervan een eenpersoonshuishouden vormt en 30% een meerpersoonshuishouden.

Het is op basis van de gegevens waar wij momenteel over beschikken niet mogelijk om precies in te schatten hoeveel huishoudens van deze maatregel profiteren. Op basis van de landelijke cijfers uit paragraaf 5.3 concludeerden wij dat circa 20% van huishoudens een EB betaalt welke zich tussen het minimumbedrag en de kostprijs van de genoten zorg bevindt. Door het verhogen van de inkomensdrempels zal dit percentage iets hoger komen te liggen, doch dit zal beperkt zijn. Wij gaan er derhalve vanuit dat circa 150 huishoudens van de aanpassing zal profiteren.

De financiële gevolgen van deze maatregel zijn afhankelijk van de combinatie inkomen-zorguitgaven en op basis van de huidige gegevens niet te geven. Deze gevolgen zijn afhankelijk van zoveel verschillende variabelen waarover wij momenteel geen inzicht in hebben dat het zelfs niet mogelijk is om hiervoor een verantwoorde raming te geven. Wij stellen voor om hier te volstaan met het opnemen van een stelpost van € 25.000,-.

C. Gelijktstellen uurtarieven

In de onderstaande tabel zijn de huidige en door ons voorgestelde tarieven weergegeven.

Tabel 11: verstel gelijktstellen uurtarieven

	Huidig tarief Basis	Huidig tarief Specialistisch	Voorgesteld tarief
HO (vier weken)	€ 185,11	€ 315,00	€ 160,00
BGI (uur)	€ 45,00	€ 61,50	€ 32,00
BGG (dagdeel)	€ 32,00	€ 47,00	€ 32,00

In de tabel op de volgende pagina is op basis van de zorgafname een indicatie gegeven van het aantal huishoudens dat van deze lagere tarieven profiteert en wat de totale financiële gevolgen hiervan zijn. Doordat wij in verband met privacywetgeving (zie kader pagina 4) geen verband kunnen leggen tussen huishoudenskenmerken en zorgafname gaan wij hierbij uit van de algemene verhouding tussen kostprijs en eigen bijdrage van 37% (2015).

Tabel 12: financiële gevolgen voorstel gelijktstellen uurtarieven

indicatie	# indicaties	kostprijs/ eenheid	nieuwe prijs	Korting	Eenheden / 4wkn	korting/ 4 wkn	bruto- kosten/ jaar	CF	netto- kosten/ jaar
HO - basis	469	€ 185,11	€ 160,00	€ 25,11	469	€ 4.407	€ 57.291	1	€ 57.291
HO - specialistisch	44	€ 315,00	€ 160,00	€ 155,00	44	€ 2.552	€ 33.178	1	€ 33.178
BGI - basis	55	€ 45,00	€ 32,00	€ 13,00	240	€ 1.168	€ 15.178	0,5	€ 7.589
BGI - specialistisch	97	€ 61,50	€ 32,00	€ 29,50	357	€ 3.941	€ 51.234	0,5	€ 25.617
BGG - basis	23	€ 32,00	€ 32,00	€ 0,00	476	€ 0	€ 0	0,5	€ 0
BGG- specialistisch	33	€ 47,00	€ 32,00	€ 15,00	612	€ 3.435	€ 44.659	0,5	€ 22.330
Totaal	721					€ 15.503	€ 201.541		€ 146.005

D. Maximaliseren EB (maximaal € 700,- per 4 weken)

Uit de cijfers van het CAK uit paragraaf 5.2 (pagina 10) blijkt dat er een beperkt aantal huishoudens een zeer hoge EB betaald. Hoewel deze groep een hoog inkomen heeft, dus door deze hoge bijdrage waarschijnlijk niet in financiële problemen komt, vinden wij het redelijk om een maximum te stellen aan deze eigen bijdrage.

In de onderstaande tabel is het financiële effect van deze aanpassing weergegeven. Hierin hebben wij op basis van de (geanonimiseerde) gegevens van het CAK de EB voor alle huishoudens gemaximeerd op € 700,- per periode.

Tabel 13: financiële gevolgen voorstel verlaging maximale EB

Aantal huishoudens	Huidige EB /4 wkn	Nieuwe EB /4 wkn	Netto-Korting ³
17	€ 31.000	€ 14.700	€ 82.000,-

De totale kosten van deze maatregel zijn per huishouden zijn relatief hoog. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat een beperkt aantal huishoudens in de huidige situatie een (zeer) hoge EB van meer dan € 1.000,- per maand betaalt.

6.2 FINANCIËLE GEVOLGEN

In de onderstaande tabel zijn de kosten van de aanpassingen (=verlaging van de inkomsten) samengevat, samen met het aantal huishoudens dat hiervan profiteert.

Tabel 14: : financiële gevolgen voorstel en alternatief voorstel (=lagere inkomsten)

Aanpassing	Aantal huishoudens	Voorstel
A. Verlagen max. EB minima	190	€ 9.000,-
B. Inkomensdrempel verhogen	150	€ 25.000,-
C. Gelijkstellen uurtarieven	513	€ 146.000,-
D. Maximeren EB	17	€ 82.000,-

Overigens zit er een overlap tussen het aantal huishoudens dat profiteert van de voorgestelde maatregelen. Dit is vooral het geval voor middeninkomens die nu in het inkomensafhankelijke gedeelte van de EB valt (zie de indeling in paragraaf 2.1).

Hiernaast bevat tabel 14 ook dubbelingen. Indien een huishouden bijvoorbeeld een minimum-inkomen heeft en specialistische zorg ontvangt wordt deze in deze tabel dubbel geteld. Door deze dubbeling ligt het berekende aantal huishoudens hoger dan het totale aantal huishoudens die gebruik maakt van de Wmo. Zoals eerder aangegeven hebben wij vanwege privacywetgeving geen beschikking over gegevens waarin de afgenomen zorg, inkomen en huishoudenssamenstelling gecombineerd wordt. Hierdoor is het voor ons niet mogelijk het werkelijke aantal unieke huishoudens dat van de voorgestelde aanpassingen profiteert te bepalen.

³ Omdat deze aanpassing de minimumbijdrage betreft die iedere huishouden betaald, onafhankelijk van hun zorgafname, is geen sprake van een correctiefactor